

N:o 9.

Ank. till Riksd. kansli den 12 februari 1906, kl. 12 midd.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner angående skrifvelse till Konungen med begäran om framläggande af förslag till bestämmelser rörande obligatorisk sammanlutning af fiskevattnens ägare för fiskes bedrifvande.

Lagutskottet har till förberedande behandling fått mottaga tvenne likalydande, inom Första Kammaren under n:o 13 af herr *J. T. Kennedy* och inom Andra Kammaren under n:o 99 af herr *K. Starbäck* väckta motioner af följande innehåll:

»Sveriges sjöar upptaga en areal af cirka 36,000 kvadratkilometer eller 3,600,000 hektar. En dylik vattenareal skulle, om den sköttes på ett rationellt sätt, kunna gifva en rätt betydande inkomst. För närvarande torde man emellertid knappt kunna anslå den årliga medelafkastningen af Sveriges sjöar till mer än 2 à 3 kg. fisk per hektar, hvilket för hela riket skulle göra en produktion af cirka 9,000,000 kg. sötvattensfisk om året. Jämför man härmed afkastningen af t. ex. Tysklands sjöar, så finner man, att en medelgod sjö där afkastar cirka 30 till 40 kg. fisk om året eller 12 till 16 gånger så mycket som en medelgod sjö här i Sverige. Detta beror ju delvis på klimatiska förhållanden och att de flesta sjöar där äro

mindre och grundare än en stor del svenska sjöar — som känt, producera mindre och grundare sjöar relativt mera fisk än stora och djupa sjöar — men hufvudorsaken till den ofantligt stora olikheten mellan de tyska och svenska sjöarnes afkastning beror dock utan tvifvel på de olika sätten att hushålla med fisket och tillgodogöra sig fisken. Äfven i Tyskland är sjöarnes afkastning mycket olika, men som en regel kan man säga, att af sjöar med likartad naturbeskaffenhet de sjöar gifva den största afkastningen, i hvilka alla fiskerättigheter äro förenade på en hand. Det finnes enstaka sådana, mindre, naturliga sjöar på 10 till 100 hektars areal, i hvilka fisket genom ändamålsenlig skötsel i förening med fiskodling drifvits upp till en årlig afkastning af ända till 50—60 kg. fisk per hektar.

Det är lätt att fatta, hvilken ofantlig nationell ekonomisk betydelse det skulle hafva för vårt land, om våra sjöar kunde fås att afkasta ens hälften så mycket som de tyska sjöarna.

Det finns emellertid två väsentliga hinder för insjöfiskets utveckling i vårt land, det ena den allmänt rådande okunnigheten om huru ett insjöfiske bör rationellt ordnas och det andra de för ett rationellt fiskes bedrivande synnerligen ogynnsamma äganderättsförhållandena till fiskevattnen.

För afhjälpan af det förstnämnda hindret arbetas för närvarande åtminstone i södra Sverige på åstadkommande af gemensam fiskeriförsöksstation och fiskareskola.

Det senare hindret kan däremot afhjälpas endast sålunda, att i lagstiftningsväg bestämmes, att enskilde fiskevattnensägare och särskildt ägare till oskiftade fiskevatten äro skyldiga att sammansluta sig för fiskets bedrivande för gemensam räkning. Det kan förefalla, som om en dylik bestämmelse skulle vara ett svårt intrång på den enskildes äganderätt, men i själfva verket vore detta ett vida mindre intrång än det, som nu finnes i lagen om dikning rörande jordägares rätt att antingen deltaga i sänkning eller urtappning af en sjö eller afstå från de fördelar, som här af uppstå.

Det fördelaktigaste ur fiskerisympunkt vore ju, om man kunde finna en form för sammanslutning mellan alla delägare i hvarje sjö. I större sjöar är detta naturligtvis nästan otänkbart. Här borde sammanslutningen åvägabringas för vissa, såvidt möjligt naturliga, större områden, i hvilka fisket kunde skötas efter en gemensam plan. Dylika sammanslutningar hafva med godt resultat blifvit genomförda i vissa delar af Tyskland, där fiskets utveckling förut varit omöjliggjordt af en långt gången splittring af fiskevattnen.

En mindre radikal förändring af förhållandena vore införandet af en

förordning, hvarigenom alla delägarne i ett samfäldt, oskiftadt fiskevatten ålades att bilda bolag eller förening, som skulle för delägarnes räkning bedrifva det gemensamma fisket. Såsom känt, är större delen af fiskevattnen i vårt land ännu oskiftad, hvarför en dylik åtgärd utan tvifvel skulle vara af stor nationell ekonomisk betydelse. Om svårigheter härvid skulle uppstå vid fördelningen af skyldigheter och rättigheter eller utgifter och inkomster, finge möjligen för fastslående af fördelningsgrunden skifte af fiskevatten i många fall vidtagas. Vid uppgörandet af gränserna mellan olika skifteslags fiskevatten, hvilket härvid ofta torde blifva tillräckligt, kunde möjligen förfaras på samma sätt som i Finland, där staten förordnar landtmätare att verkställa alla dylika rågångsförrättningar och förskotterar kostnaderna, hvarefter dessa uttaxeras på fiskevattensägarne under tio års tid på samma sätt som vid storskifte.

För den händelse det icke skulle befinnas möjligt att få till stånd dylika sammanslutningar, antingen för hela sjöar eller mellan samtliga delägarne i oskiftade fiskevatten, vore redan mycket vunnet, om det blefve i lag bestämdt, att majoriteten af fiskevattensägarne i en sjö eller af delägarne i visst område af större sjö kunde tvinga minoriteten att inträda i ett dylikt bolag eller låta majoriteten utlösa minoritetens fiskerättigheter.

Enskilde motionärer hafva förut, senast vid 1902 års riksdag, gjort framställning, afseende vidtagande af åtgärder för åstadkommande af en bättre fiskevård. I anledning häraf har Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t framhållit, att den allmänna erfarenheten tyvärr under senare tider gifvit vid handen, att fisket flerstädes i landet, äfven där det fordom varit mycket gifvande och för befolkningen utgjort en god inkomstkälla, betydligt aftagit samt i vissa trakter minskats i den grad, att det nu icke kunde med fördel idkas.

Såsom en bidragande orsak till att fisket i allmänhet bedrifvits utan hänsyn till dess fortfarande bestånd har Riksdagen anført den gällande lagen om rätt till fiske. När fisket icke skiftats mellan delägarne, hade dessa rätt att bruka fiskevattnet efter som de kunde sämjas, och däraf hade ofta blifvit följden, att mängden, som där ägde fiskerätt, sökt att i största möjliga måtto för egen del tillgodogöra sig fisket. På många ställen hade fisket antagit arten af ett slags roffiske, som naturligtvis i hög grad måste inverka på fiskstammens bestånd.

För att råda bot på sagda ogynnsamma förhållande beträffande fisket borde enligt Riksdagens förmenande åtgärder vidtagas från statens sida.

Bland dylika åtgärder har Riksdagen i främsta rummet framhållit bildande af de af mig förordade så kallade fiskeriföreningar med ändamål

att för medlemmarnes räkning på ett rationellt sätt och med hänsyn såväl till den bästa möjliga afkastningen af fisket som äfven till fiskstammens bevarande och förökande bedrifva fiske antingen genom särskildt antagna fiskare eller genom fiskets utarrenderande.

Genom nådig remiss den 30 maj 1902 har Kungl. Maj:t anbefallt kungl. landtbruksstyrelsen och Kungl. Maj:ts befallningshafvande i rikets samtliga län att hvar för sig, sedan vederbörande landsting och hushållningssällskap lämnats tillfälle att i detta ärende sig yttra, till Kungl. Maj:t inkomma med yttrande i ämnet.

I de från orterna afgifna yttranden har förslaget om inrättande af fiskeriföreningar vunnit stor anslutning, men i flera af dessa har uttalats, att föga sannolikhet torde finnas, att dylika föreningar skulle i större omfattning komma till stånd på frivillighetens väg, hvarför förordats införande i lagstiftningen af bestämmelser angående bildandet af dylika föreningar, hvilka sålunda skulle i viss mån komma att blifva så kallade tvångsföreningar, såsom fallet vore i vissa främmande länder.

Kungl. landtbruksstyrelsen har för sin del uttalat som sin uppfattning, att det skulle vara till stor nytta för landet, om genom förändring af nuvarande lagstiftning så kallade tvångsföreningar mellan fiske- delägare kunde komma till stånd, men har kungl. landtbruksstyrelsen ej ansett det åligga styrelsen att utarbeta formuleradt förslag till den lagändring, som skulle fordras för genomförande af en dylik förändring inom vår fiskerilagstiftning.

Vidare har i anledning af Riksdagens förenämnda skrifvelse statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet till statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden den 12 januari 1904 framhållit, hurusom enligt statsrådets förmenande ingen näring vore för sitt fortfarande bestånd och sin framtida utveckling så beroende af sammanslutningen mellan dess idkare som fisket.

Bildandet af fiskeriföreningar borde därför ock på allt sätt af staten främjas, och då den fullkomliga enighet mellan samtliga delägare i ett fiskevatten, som nu erfordras för att en förening dem emellan skall kunna komma till stånd, endast i undantagsfall kunde påräknas, funne statsrådet införandet i vår lagstiftning af bestämmelser i syfte att möjliggöra sådana föreningars lättare åstadkommande vara i hög grad önskvärdt. Huru detta lämpligen skulle kunna ske, torde emellertid utgöra en fråga, som måste blifva föremål för gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet.

I anledning häraf förklarade sig statsrådet för närvarande ej beredd

att underställa Kungl. Maj:ts pröfning förslag till lösning af omförmälta fråga, men aflät däremot Kungl. Maj:t till 1904 års Riksdag proposition angående organisationen af statens fiskeriväsen m. m. äfvensom den 17 juni 1904 nådig remiss till domänstyrelsen angående åtgärder för åstadkommande af en bättre fiskerivård för Östersjö- och sötvattensfisket.

Därjämte beslöt 1904 års Riksdag på grund af inom Riksdagen väckta motioner att till Kungl. Maj:t aflåta skrifvelse, innefattande hemställan, att Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida icke de bestämmelser, som innehållas i förordningen den 20 december 1880 om jordägares rätt öfver vattnet å hans grund och därmed i samband stående författningar, böra förändras och omarbetas, så att de komma att bättre motsvara de kraf, som nutida förhållanden ställa på en dylik lagstiftning; men äfven om både den utredning, som afses med Kungl. Maj:ts förenämnda remiss af den 17 juni 1904 och Riksdagens sistnämnda skrifvelse, komma att beröra den fråga, som med denna framställning bragts å bane, synas mig dock ej dessa utredningar kunna antagas leda till framläggande af ett lagförslag i det syfte jag afser, och får jag fördenskull, då det synes mig, som om en utveckling af fisket i våra talrika insjöar, strömmar och åar är otänkbar, så länge icke en lagstiftning i ofvan antydd riktning erhålles, hvilken uppfattning jämväl synes vinna stöd af respektive myndigheters, Riksdagens och föredragande departementschefens i ämnet gjorda uttalanden, vördsamt anhålla, att Riksdagen ville till Kungl. Maj:t ingå med underdånig framställning, att Kungl. Maj:t måtte genom sakkunnige låta utreda, i hvad mån och på hvilket sätt en obligatorisk sammanslutning af fiskevattnens ägare för fiskets bedrivande för delägarnes gemensamma räkning må kunna komma till stånd, samt till näst sammanträdande Riksdag framlägga nådig proposition i ärendet».

Vid behandlingen af ifrågavarande motioner har utskottet från motionärerna emottagit en skrifvelse jämte bilagd promemoria angående åtgärder till förhindrande af fiskevattnens förorenande genom affall från fabriker o. dyl.

Utskottet finner syftet med ifrågavarande motioner — åstadkommandet af en rikligare afkastning af våra fiskevatten — vara synnerligen behjärtansvärdt. Såsom motionärerna omnämna, har Riksdagen ock nyligen

ägnat sin uppmärksamhet åt denna fråga. Den 20 maj 1902 aflät nämligen Riksdagen till Kungl. Maj:t en skrifvelse, däri Riksdagen anhöll, att Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida och i hvad mån åtgärder skulle kunna vidtagas för främjande och upphjälpande af Östersjö- och sötvattensfisket, samt därefter till Riksdagen inkomma med förslag i detta afseende. I denna skrifvelse framhöll Riksdagen bland annat såsom ett medel att uppnå det önskade resultatet en sammanslutning i en eller annan form af fiskevattensägare för gemensamt bedrivande af fisket. Af motionerna synes, att Kungl. Maj:t redan ägnat det i berörda skrifvelse omhandlade spörsmål en ingående behandling, och lär man vara berättigad förvänta, att samtliga för frågans lösning möjliga utvägar skola komma under behörigt öfvervägande. Det förefaller utskottet därför vara hvarken nödigt eller nyttigt, att Riksdagen för närvarande genom ett bifall till ifrågavarande motioner går den fortsatta utredningen i förväg och på visst sätt binder densamma, helst äfven Kungl. Maj:ts uppmärksamhet redan varit riktad på föreningsväsendets införande inom fiskerinäringen. Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motioner ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 12 februari 1906.

På lagutskottets vägnar:

C. A. SJÖCRONA.